

ԼՈՐԵՆՍ
Pulmonaria

ՆԱԲԱԹԵՐԹ
 ԱԶԳԱՅԻՆ
 ՔՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՅԵՐՄ ՏԱՐԻ
1906

1 ՓԵՏՐ. ԹԻԻ 6

ԽՍՐԱԳԻՐ-ՏՆՕՐԵՆ
 Մ. ՄԱՍՏՈՒՐԵԱՆ ՈՐԳԻ
 ԻԶՄԻՐ

MAMMAGALLIAN G^{rs} Smyrna

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կ. ՆԱԻԱՍԱՐԴ	Կամը՝ Իբրեւ Միջոց երկարակեցութեան	137
	Պօլսոյ կեանքը (Չէր. Բաշաւիյէն)	143
Մ. Ս. ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ	Փրիուրե Օսղիկը	146
Տ. ՉՐԱԿԵԱՆ	Պատասխան	147
Յ. ԱՂՓԻԱՐ	Քրոնիկ	152
ԵՆՈՎՔ ՍՐՄԷՆ	«Ողորմեսցի. . .»	156
	Լրաքաղ	160

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Ակն. — Կ. Վ. — Արձանագրեցինք, Կ'սպասենք փոխարժէքին
Գըր-Շէհիբը. — Տ. Թ. — Չվճարուեցաւ:
Մ. — Աղիզ. — Գործակալ. — Արձանագրեցինք, Կ'սպասենք, Պ. Ա. է բան
մ'ալ չստացանք:

ՊԱՅՄԱՆՔ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ա. Մամուլի բաժանորդագրութիւնը բացարձակապէս կ'անխիլ է: Երբ ք
նկատողութեան չափոյի առնուին առանց բաժանորդացի ներգրանջին եղած գլխու
սերը: Բաժնեգինք կրնան զրկուիլ Մանտաբոսով, փ. գրով և կամ թղթատան քո
ղով 20 հատ 1 զրուշնոց բուլը 20 զրուշի հաշուով: Կորուած թերթեր վերստանալ
փափաքող պէտք է որ վճարեն անոնց գինը: Հասցէի փոփոխութեան պարագայի
անոյրածեշտ է երկու շրուշ շրկել: Ձերատարակուած յոգուածք ետ չեն տրուի:
Եւ առանց բացատրութեան անպատասխանի կ'մնայ այս առիւթ խնդրուած « եւ է
բացատրութիւն, Կ'ընդունուին նաեւ ծանուցումներ չափաւոր գիններով:

Ա. Մամուլի բաժանորդագրութիւնն է.

Թուրքիոյ համար տարեկան 50 վեցսմանայ 30 րու,
Արսասահնանի » » 12 փրանկ
Ռուսաստանի » » 5 րուպլի

ՀԱՏԸ 40 փարս

Ա. Մամուլ ձեռքէ կ'ծախուի Պօլսո և կեզրոնատեղին ու միակ գործակալն է
Մեծ. ԱՐԻՍ ԷՖ. Ֆինձմանձեան Պապ. Ալի, Ճիհալ Օղլու փաղոց ք. 20: Կը
գտնուի նաև ինչպէս Բերալի նոյնպէս և բոլոր լրագրավաճառներու և ծխավաճառ
ներու մօտ համը 40 փարս:

Ուղղակի բաժանորդագրուիլ փափաքողը պէտք է դիմեն Խմբագրութեան:
Հասցէ՝

م. ماموريان مخدومی — ازمير

« آر. ووليان مامول » غزنه سى صاحب امتياز و مدير مسئولی

Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ ՈՐԴԻ

ՄՍԲԱԳԻՐ - ՏՆՕՐԷՆ

«ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼ»

Շաբաթաթերթի

Իզմիր

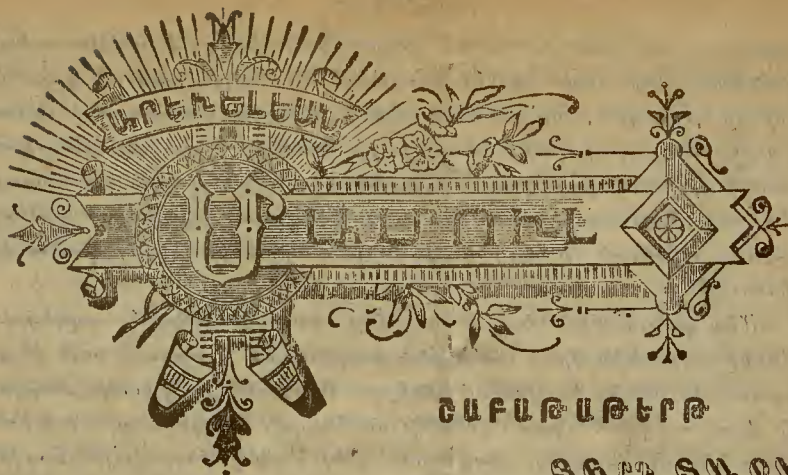
M. MAMOURIAN FILS

RÉDACTEUR - PROPRIÉTAIRE

de la Revue Hebdomadaire

« AREVELIAN MAMOUL »

Smyrne

Ի ՓԵՏՐՎԱՐ 1906

ԹԻԻ Ե

ԿԱՄԲԷ՝ ԻՐԻՆԻ ՄԻՋՈՑ ԵՐԿԱՐԱԿԵՑՈՒԹԵԱՆ

Ա

Պատկերով զարն է որ արժանիքը ունեցաւ նուիրագործելու եւ բացատրելու իրական գոյութիւնը այն մաախոսով իրողութիւններուն որոնք նշանակուած են զարեր առաջ ապրող ժամանակագիրներու եւ պատմագիրներու կողմէ: Երբեմնի խաբէական կարծուած իրողութիւնները յանկարծ կերպարանափոխ եղան: Հաստատուած, հակակշուած եւ ընդունուած թեկադրութեան ազգեցութիւնը միաժամանակ նուազեցուց անցեալին մէջ երեւցող զրախոսներուն եւ հրաշքներուն թիւը: Ամենէն անճշմարտանման երեւոյթները վերջապէս իրենց իրականութեան փայլը: Անոնք այլ եւս չեն ժրխաուիր, որովհետեւ ընական, հնարաւոր եւ ստոյգ կ'երեւան մեզի:

Այսպէս, կ'ենթադրենք թէ Սէն Ֆրանսուա ա' Մաիզ կամ Գաթէրին աը Սիէն կրցան իրենց մէջ զգալ Չարչարանաց դուերը: Իրենց յարատեւ եւ սեւեռուն ուշադրութիւնը այն առանգական կէտերուն վրայ՝ ուր գամերը եւ տէգը մէկ կողմէն միւսը ծակեցին Բրիտանոսի մարմինը, վերքեր պատճառեց իրենց մարմինին համազատութեան կէտերուն վրայ որոնցմէ արիւնը կ'հոսէր: Այս վերքերը կրցան իրապէս Սէն Ֆրանսուայի վերնամորթին վրայ առաջ բերել արիւնով ծածկուած կարծրութիւններ որոնք նաչի գամերուն գլուխը կ'յիշեցնէին:

Ինչպէ՞ս ուր յալ թեկադրութեան այս չօշափելի իրողութիւնը,

երբ ուրիշ օյնքօն եւ աւելի տարօրինակ իրողութիւններ տեղի կունենան մեր աչքին առջեւ: Շ. Ռիչէ եւ Պարթէլըմի կ'պատմեն մօր մը պարագան, որ՝ խիստ ջղային՝ ահաբեկիչ տեսարանի մը ահանաւան կ'ըլլայ օր մը. վարագոյրի ծանր ձող մը քիչ կ'մնայ որ տեղէն բրթելով դայ իյնայ իր քովիկը ծունկի եկող զտակին վրայ: Սարսափահար մօր վիզին վրայ վայրկեանայէս կ'կազմուի մօրթաբորբոք շրջանակ մը ճիշդ ու ճիշդ այն տեղը ուրկէ պիտի զարնուէր ժանուկը:

Մեր զգայութիւններուն եւ մեր գաղափարներուն ազդեցութիւնը մարմինին վրայ՝ օյնքօն բազմազան է օրքան նոյն ինքն զգայութիւնները եւ գաղափարները: Քարանդէր կ'սօսի մարդու մը վրայ որ՝ չափ ահար միաններ ունենալով հանդերձ՝ օր մը խիստ ծանր բեռ մը վերցուց, որովհետեւ թեթեւ կ'կարծէր զայն: Քօրվիզար կ'զարմանէր ժողէֆին կայծրուհին եւ փհացուցիչ արդիւնքներ ձեռք կ'ընէր՝ հացի միջուկէ դեղահատներ տալով իր հիւանդին: Ամէն ժամանակի մէջ հրաշքին ընծայուած հաւատքը նոյն իսկ հըրտչքներ արտագրած է: Լուրտի հրաշքները ուրիշ բան չեն եթէ ոչ կրկնութիւնը այն ուխտանուէր պնակներուն որոնք դանուած են Տիրի գետին մէջ եւ որոնք ցոյց կուտան թէ ինչ տարօրինակ դործողութիւններ կ'կատարէին Ասկիէպիոնները: «Այս վերջին օրերը, գրուած է հօն, Կայիոս անունով մէկը, որ կոյրէր, պատգամէն իմացաւ որ պարտաւոր էր բազին երթալ, հօն իր աղօթքը կատարել, յետոյ տաճարին մէկ ծայրէն միւսը քալել աջէն դէպի ձախ, հինգ մտտերը բազինին վրայ դնել, ձեռքը վեր բարձրացնել եւ դնել աչքերուն վրայ: Իսկոյն աչքերը բացուեցան, ժողովուրդին ներկայութեանը եւ անոր ուրախութեան ու հիացման ազդակներուն մէջ:»

Ահաւասիկ ուրիշ համոտման երեւոյթ մը հին պատմութենէն: Հոմայեցի կոյր զինուոր մը, Վալէրիուս Աքէր, աստուածներու խորհուրդին հետեւելով՝ ճերմակ աքաղաղի մը արիւնով եւ մեղրով օծանակ մը կ'ընէ, աչքերուն կ'քսէ եւ կ'տեսնէ:

Կ'բռնէ կարգալ Շարքօի եւ ուրիշ շատերու կողմէ պատմուածները՝ թեւադրութեամբ կատարուած բուժումներու մասին, չտարակուսելու համար այլ եւս ո'չ Լուրտի հրաշքներուն եւ ո'չ ալ հին ու նոր դարերէն մերժուած ուրիշ շատ մը հրաշքներուն վրայ: Արդէն, Բօմբօնտս սա Հարաճճի գիտողութիւնը կ'ընէր թէ, եթէ՝ մէկ կողմէն՝ ինչ ինչ բուժումներ միմիայն երեւակայութեան եւ մասունքներու ընծայուած հաւատքին արդիւնքն են, միւս կողմէն՝ բաւական է «Սուրբի մը ռակոններուն տեղ դնել որ եւ է կմախքի մը ռակոնները՝ առանց երբեք հիւանդներուն վրաս մը հացնելու: Բուժուած պիտի կատարուի եթէ հիւանդը անտեղեակ ըլլայ կատարուած փոփոխութեան: Շարքօի բացած ներդաւան թոյլտուութեան ճամբուն հետեւելով՝ իր խորհրդագէտներէն ոմանք իրենց

հաւատացեալ հիւանդները կ'ըսեմեն՝ Լուրաբ քարանձաւը փոխադրուած ըլլալու զգայութիւնը տալով անոնց։ Նախ կ'քննացնեն զանոնք եւ ապա այն զաղափարը կ'թելադրեն իրենց՝ իբր թէ նուիրական քարայրին մէջ կ'գտնուին։ Նոյն կերպով կ'հրաւիրեն Սուրբ կոյսին միջամտութիւնը։ Հիւանդներուն խմցնել կուտան Մարնի կամ Լուտաի ջուրը եւ փրկարար հաւատքին օգնութեամբ՝ բուժումը կ'հասնի հանգաբորիկ ու բոցեղէպ ։

Լարուած ուշադրութիւն մը՝ մեր մարմինին մէկ կէտին վրայ կեդրոնացած, ակնեցեւ փոփոխութիւններ կ'սրտածառէ նոյն տեղին վրայ։ Այս կերպով է որ ոմանք իրենց գէմքին կուտան կարմիր կամ գեղին գոյն մը, կամ ուսեցքներ առաջ կ'ընեն մարմինն զանազան մասերուն վրայ։ Քանի մը կրօնաւորներ իրենց մարմինն վրայ ցոյց կուտային՝ Բրիտանի ձաղկումին կարմիր նշանները կամ անոր չարչարանքին օգիւնները, հետեւանք՝ իրենց երկարատեւ եւ չափազանց ցօրէն կրկնուած վերացումներուն։

Այսպէս, պարզ թելադրութեան միջոցաւ կարելի է առաջ բերել գործարանական խանգարումներ, արիւնահոսութիւն եւ թելադրութեան միջոցաւ արիւնաթքութիւնը եւ մանաւանդ քթարիւնութիւնը բուժելու պարագաները ամենէն աւելի յաճախողէպ են։

Հիները, եթէ հաւատք ընծայենք Հոմերոսի (Ոդիսական), արդէն տեղեակ էին թելադրութեան ազդեցութեան։ Խորամանկ Ոդիսեւս, վարաղէ մը վիրաւորուելով՝ մասնաւոր դիւթութեան մը զիւմած է իր վերքէն հոսող արիւնը զաղրեցնելու համար։ Այսպէս, մեր հոգիին վիճակները (կիրքեր, զգացումներ) ամենէն ապօրինակ հակազդեցութիւնները կ'պատճառեն մեր յօրինումքին մէջ։ Հաւատքը կարող կ'ընէ մեզ լեռները կարել տնցնել, կ'ըսէին մեր նախնիք։ Քաջասրտութիւնը ամենէն ահարկու թշնամիներուն կ'աղթէ։ Յաճախ գեղը չէ որ կ'բուժէ, ալ բժիշկին վրայ մեր ունեցած վստահութիւնը։

Կիրքերը, իրենց ամենէն պարզ արտայայտութեանց մէջ, առաջ կ'ընեն այնպիսի երեւոյթներ զորս զիւրին է հակադէպ։ Մայրայիզ յուզումները երեւան կ'ընեն պաղ քրտնոյններ, փորձարութիւն, կանաչախոտ, արիւնի թունաւորում, մարսողութեան դադարում։ Բժիշկ մը հետեւեալ շահեկան զէպքը կ'պատմէ երկաթուղիի արկածի մը բուժական արդիւնքներուն վրայ։ յօդացաւ տառապող մը՝ յօդացաւ խիստ ցուսպին նոսրայէ մը բռնուելով՝ շոգեկառք կը մտնէ առն երկաթու համար։ Իր ցաւերը հետզհետէ աւելի կ'սաստականան։ Յանկարծ երկու կողմից մը մը ընդհարում մը տեղի կուտանայ, իրեն հետ նոյն խցիկին մէջ հատող ճամբարներէն մէկը կը կ'մտնի եւ իր ցաւերը մէկէն ի մէկ կ'զաղրին։

Ամբողջ հատորներու պէտք պիտի ըլլար յիշատակելու համար միւտքին, այսինքն մեր գաղափարներուն, զգայութիւններուն կամ

զգացումներուն՝ մարմինն վրայ ըրած նիւթական ազդեցութեան պարագաները: Անժխաելի իրողութիւն մը երեւան կուգայ սակայն չեղեւ յիշուած օրինակներէն. հոգեբանական ազդեցութիւնները շատ անգամ կ'արտադրեն այն միեւնոյն արդիւնքները որոնք առաջ չուզան մեքենական ազդեցութիւններէ:

Մտածումի ազդեցութեան տակ զգայնութիւն մը երեւան կուգայ մարմինն ուղուած մէկ մասին վրայ: Հէրպէրդ Սթենսէր կը հաստատէր թէ չոր սպունդ մը քարէտախտակի մը վրայ չփռած ատեն՝ այնպիսի սպաւորութիւն մը կ'կրէր՝ իբր թէ ինքն իսկ ըլլար չփռած առարկան: Մարդիւր կան որոնք առանց անախորժ զգայնութիւններ կրեալ չեն կրնար լսել ակօսներու կրճառմը կամ ապակիի վրայ եղունգներու հանած ձայնը: Տեսնուած են մարդեր որոնք ֆիզիքական անհանգստութիւն մը զգացած եւ նոյն իսկ նուազած են ի տես պարապ գազաղի մը ուր կ'կարծէին թէ դիակ մը կը զտնուի: Երբ մեղի սպառնացող հարուածի մը ուշադրութիւն ընենք, անոր բոլոր արդիւնքները կ'զգանք՝ հարուածը մեղի հասնելէ առաջ: Այս ամէնուն վրայ պէտք է աւելցնել բազմաթիւ դիւրազգայնութեան պարագաներ՝ արդիւնք ու զգակի կամ անուղղակի թեւադրութեան: Բաւական է քնածութեան ենթարկուած անհատի մը ցոյց տալ թէ իր մարմինն այս ինչ տեղը սաստիկ ցաւեր կ'պատճառէ իրեն՝ անոր վրայ իրապէս առաջ բերելու համար նոյն երեւոյթը: Այն ատեն ամենաթեթեւ հպում մը ցաւազին վիճակներ առաջ կ'բերէ որոնց պատճառը բացարձակապէս հոգեբանական կ'ընայ: Մեղի համար բոլորովին անհաճոյ եղող անձի մը մերձեցումը կամ լեռքերը հաւասարապէս մեղի կ'առթեն այնպիսի հակակրօնութիւն մը որ երբեմն մինչեւ կսկծազին ցաւի մը կ'ընայ: «Ականջնիս ցաւեցաւ» կ'պոսան շատ անգամ զգայուն մարդիկ երբ ստիպուին մտիկ ընելու իրենց չսիրած մէկ անձին ձայնը:

Թեւադրութիւնը, միւս կողմէն, առաջ կ'բերէ տեսակ մը անզգայնութիւն: Բլոքսթորմի գործածութիւնն շատ առաջ՝ ամէնէն կնճռոտ վիշաբութեան գործողութիւնները կատարելու համար մէտքերաւան քունը կ'կիրարկէին: Յիշենք, ի մէջ այլոց, ստինքի մը հատուածը որ կատարեց Բլոքէ 1829 ին, մագնիսական կոշուած քունի միջոցաւ: Այս վերջին ժամանակներս ի գործ կ'ըլլուի քնածութեան զրոնքները՝ լաւադոյն արդիւնքներով:

Նոյնպէս բաւական ծանօթ է գաղափարի ազդեցութեան ներքեւ տեղային խիստ սաստիկ ցաւերու ծնունդ առնելու պարագան: Մեր հայակապ վիպագիրներէն մէկը չկրնար կոկորդի ցաւով տառապող մարդ մը տեսնել՝ առանց ինքն ալ զգալու միեւնոյն ցաւը: Լօզա-նիւս կ'պատմէ թէ երիտասարդ մը, կողատապէ բռնուած հիւանդի մը թեւէն արիւն անոնուած պահուն՝ սեւեռուն ուշադրութեամբ դիտելով հիւանդը՝ գործողութիւնն երկու ժամ ետքը իր մարմինն

միեւնոյն տեղին վրայ ցաւ մը զգաց եւ քանի մը օր տառապեցաւ անով:

Օր մը հետեւեալ խոսովիչ զէպօքը պատմեցին ինծի: Սրահի մը մէջ ուր քսան հօգիւի չափ հաւաքուած էին, կոչնաաէրերէն մէկը յանկարծ խօսակցութիւնը ընդմիջելով՝ կ'պոռայ սառսիկ յօղումէն խեղդուած ձայնով. «Աւա՛ղ, ամէնքս ալ թունաւորուեցանք, որովհետեւ խոհարարապետը խենթեալով՝ բոլոր թացաններուն մէջ զառիկ զրած է՝» Ասոր վրայ ներկաներէն ոմանք կ'սկսին փոխել, ուրիշներ զտախիով թունաւորումի ցաւեր կ'զգան, մինչդեռ կին մը շանթահար գետին կիցնայ. . . . Քանի մը վայրկեան ետքը թիւրիմացութիւնը կ'փարտախ, որովհետեւ կարծեցեալ գտախիկը ուրիշ բան չէր եթէ ոչ զէշ ահաակէ ալիւր մը զոր գինով խոհարարը թոյն կարծած էր:

Անողոք վիշափ մը ազդեցութեան ներքեւ մազերը գոյներնին կ'փոխեն մէկ զգիւրուան մէջ: Կարգ մը յուզումներ կան որոնք մասնաւոր եղանակով մը կ'ներգործեն ինչ ինչ գեղձերու վրայ: Այսպէս զգացում վիշափ գաղափարը արցունք կ'պատճառէ, կատաղութիւնը կ'ազդէ լորձնային գեղձերուն վրայ: Ամօթը այտերուն վրայ կարմրութիւն տալ կ'բերէ, ինչպէս որ վախէ առաջ եկած յուզումները կ'ներգործեն սիրտի գործողութեան՝ եւ յաճախ մարսողական գործարաններուն վրայ: Ուրախութիւնը մարսողութիւնը կ'զիւրացնէ, մինչդեռ բարկութիւնը կ'թունաւորէ յօրինուածքը եւ անոր սկզբնական պաշտօնները կ'խանգարէ: Մտքի հանգաբութիւնը, ընդհակառակը, զիւրաւ գնահատելի հանգստութիւն մը կ'պատճառէ: Շնորհիւ այս վիճակին՝ մեր բոլոր գործարանները աւելի ընտրիմաւոր, աւելի առողջ եւ մեր մարմինն հանդատութեան աւելի յարմար եղանակով մը կ'պաշտօնավարեն:

Ք

Երբ մատերենք հօգիւն այս անվիճելի ցոլացումը մարմինն վրայ զիւրաւ կ'նշմարենք թէ ընտրութիւնը մեր արտապրութեան տակ զրած է գործողութեան կարգ մը միջոցներ՝ զիւրացնելու համար մեր երջանկութիւնը երկրի վրայ: Մենք քիչ մը կ'գտնուինք այն հօգտաւոր կացութեան մէջ որուն հողերը իրենց խորութիւններուն տակ կ'պահեն ռսկի հարուստ երակներ: Ի՞նչ պիտի ըսէինք այն մարդուն որ՝ համոզում ամբողջով հանգերձ այս հարստութեան՝ չուզէր շահագործել զայն:

Եւ սակայն բոլոր մարդիկ այսպէս են: Գիտենք թէ ընտրութեան մեր արամազրութեան տակ զրուած բարոյական գործիքները որքան զիւրին գործածութիւն, որքան ակներեւ ապահովութիւն ունին, եւ սակայն՝ քանի՞ հօգի կայ որ անոնց կ'զիմէ: Մեր հօգեկան ուժերը՝ օգտակարագէս գործածուելով՝ կրնան կարեւոր ծառայու-

թիւններ մատուցանել մեզ՝ մեր կեանքը երկարելու համար: Գէշ կերպով կիրարկուած թիւադրութիւնն է որ անվիճելի կերպով կ'կարծեցնէ զայն: Երբ որոշ տարիքի մը համեմատ, մենք զմեզ կ'թուաւորենք մօտաւորաւ վախճանին դադափարով կամ դադափարներով: Մեր ուժերուն վրայ ունեցած հաւատքնիս կ'կորսնցունենք եւ տնոնք զմեզ կ'լքեն: Տարիներու բնօր մեր ուսերուն վրայ ծանրացած է ըսելով՝ նստուկ ու անշարժ սովորութիւններու անձնատուր կ'ըլլանք եւ կ'զաղբինք ժրութեամբ մեր զբաղումներուն վրայ հսկելէ: Կամաց կամաց, անգործութենէ ապականուած մեր արիւնը, ինչպէս նաեւ գէշ նորոգուած մեր հիւսկէները՝ դուռ կ'ըման ամէն տեսակ հիւանդութիւններու առջեւ: Վաղահաս ծերութիւնը կ'պաշարէ զմեզ եւ վնասակար ինքնաթիւադրութեան մը հետեւանքով կ'ընկճուինք կ'իշխանք:

Արդ, փորձե՛նք ինքնաթիւադրութեամբ ապրիլ, փոխանակ անով մեռնելու: Աչքի առջեւ ունենանք քաջատղջ եւ կորովի երկարակեցութեան բազմաթիւ օրինակները: Գիտակցօրէն համոզուինք թէ հնարաւոր է հարիւր տարիէն աւելի ապրիլ: Կէօթ է լաւ ըսած է. «Մարդ կընայ հրամայել լինութեան որ իր էութենէն դուրս վանէ իրեն տառապանք եւ հիւանդութիւն պատճառող բոլոր օտարոտի տարրերը»: Սակայն ժխտական գործունէութիւնը չբաւեր երբեք պէտք է սաեւ դրական աշխատութեան մը ձեւնամուխ ըլլալ: Պէտք է մեր ուղեղին մէջ ամբարել բարերար, խաղաղաւէտ եւ սրտապընդող ու կազդուրիչ թելադրութիւններ: Ծանօթ է Միաց.-Նահանգներու մէջ ա՛յնքան տարածուած «քրիստոնէական զիտութեան» աղանդին հիմնական սկզբունքը: Ակներեւ հիւանդութեան մը առջեւ կ'պնդեն թէ անկա գոյութիւն չունի բնաւ եւ այն գաղափարը կը թելադրեն թէ աղօթքով կարելի է մեր ամէն տեսակ ցաւերը բուժել: Մինչեւ այն վայրկեանը որ այս նոր հաւատքի ներկայացուցիչները, ձեռք բերուած յաջողութիւններէն կուրացած, ողջմտութեան սահմաններէն անդին չէին մղած իրենց պատուական մէթոտը, անհամար բուժումներ կ'կատարուէին իրենց աղօթքներով: Այս կարծեցեալ «հրաշքները» հազարաւոր համախոհներ եւ միլիոնաւոր տօլարներ շահեցուցին մայր Էստիկն, հռչակաւոր հիմնադիրը այս շահաբեր կրօնին:

ՊՈԼՍՈՅ ԿԵԱՆՔԸ

[ՄԵՐ ՄԱՍՆԱԽՈՐ ՅՂԹԱԿՅԷՆ]

Կ. Պոլիս, 24 Յունիս 1906

Կրօն. ժողովին անդամներէն Մանկունի Սրբազան, ինչպէս
յայտնի է, բաւական ատենէ ի վեր ժողովը չեղծար եւ վերջերս
Պատրիարքարանի կողմէ իրեն եղած հրաւերը

«ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԵՆԷ Կրօն. ժողովոյ աշխատութիւններուն մասնակցե-
լու համար՝ մերժեց ասկից առաջ իր յայտնած

պատճառաբանութիւնները կրկնելով: Ինք նա-
խանձախնդիր եկեղեցական մըն է եւ չէ հանգստեցնել որ Արմաշէն
նոր ելած գեղահոտակ վարդապետներ եկեղեցական discipline ի հա-
կառակ ընթացք ունենան եւ հոգեւոր իշխանութիւնը չկարենայ
կամ չուզէ ի կարգ հրաւիրել զանո՞ք: Մանկունի Սրբազան ժամա-
նակին չա՛տ գիտողութիւն ըրաւ այս անըմբռնելի թուլութեան
դէմ եւ յայտարարեց որ Արմաշի այս չվացած, երես ելած վարդա-
պետները հոգեւոր իշխանութեան կողմէ անպատիւ մնալով ո՛չ
միայն գէշ օրինակ պիտի ըլլան ոչ-արմաշական վարդապետնե-
րուն, այլ նոյն իսկ Կրօն. ժողովին հոգեւոր հեղինակութիւնը պիտի
ժխտեն եւ եկեղեցական օրինազանցութիւններու եւ անպատշա-
ճութիւններու հերոսներ պիտի հանդիսանան: Իր խօսքերուն ա-
կանջ տուող չեղաւ այն ատեն Կրօն. ժողովոյ չըջնակին մէջ, եւ
Սրբազան Օրթագիւղի իր ընակարանը քաշուելով այլ եւս չխառ-
նուեցաւ գործի: Դժբաղդաբար իր կանխատեսութիւնները իրական-
ացան եւ այսօր նոյն իսկ Պատրիարքարանը իր բացայայտ զժգոհու-
թիւնը կը յայտնէ Արմաշականներէ ոմանց ընթացքին դէմ: Խառն
Ժողովին վերջին տնօրինութիւնը Ակնայ առաջնորդական տեղապա-
հին դէմ՝ ապադոյց է մեր ըսածին: Կորիւն վարդապետ, Կրօն. ժո-
ղովոյ կողմէ իրեն զրկուած մէկ պաշտօնադրին պատասխան մը
տուած ըլլալով ⁽¹⁾ պաշտօնանկ եղաւ: Բայց այս վարդապետին
ըրածը բան մը չէ բաղդատելով Առանայի առաջնորդին ըրածին հետ
որ մուգաթայի խնդրով մը համար նմանը չտեսնուած ամենախիստ
ոճով նամակ մը գրած է Պատրիարքարան: Կ'ըսուի թէ ո՛չ մէկ
Պատրիարքի օրով վարդապետ մը յանդգնած էր այսպիսի անպատ-
շաճ ընթացքի մէջ գտնուիլ հոգեւոր իշխանութեան հանդէպ:
Ահաւասիկ պատմութիւնը. Որոշմամբ Տնտես. Խորհուրդին, որ
անյաջող ճիգեր կ'ընէ Պատրիարքարանի ելեւմուտքը հաւասարա-

(1) Այդ պատասխանը իմբաշրուծեան ձեռքը կ'գտնուի: Այժմ դոյն հրատարա-
կութեան տակ չենք ու վեր ի կ'սպասենք տեսնելու թէ Կրօն. Պատ. ժողովը՝ մինչեւ
ուր պիտի տան ինչպէս այս անշան խնդիրը: Ծ. թ.

կշռելու համար, գրուեցաւ Ատանայի տաջնորդին, որպէսզի մու-
գաթայի պարտքը վճարուի: Այս դիմումին մէջ արդէն ձեւակերպա-
կան թերութիւն կար, որովհետեւ Պատրիարքարանը պարտաւոր էր
ուղղակի կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին զիմել, որուն հոգեւոր իրաւա-
սութեան ներքեւ կը գտնուի Ատանայի տաջնորդութիւնը: Բայց
ի՛նչ կը կարծէք որ ըրած ըլլայ Արեւեանի ամուսնալուծական
խնդրոյն ակոյեանը: Փոխանակ այդ նամակը իր Սրբազան պետին,
այսինքն կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին ուղարկելու, ամենախիստ ու-
ճով նամակ մը կը գրէ Պատրիարքարան, եզակի զիմառնութիւննե-
րով եւ եկեղեցական պառչածութեան ու քաղաքավարութեան հիմ-
նովին հակառակ բացարձակութիւններով: Պատրիարքարանի համայն
զիւանները երեւք առիթ ունեցած չէին իրենց զարակներուն մէջ
պահելու արպիտի պաշտօնագիր մը, որուն վրայ կարեւորութեան
գտնելի մակագրութիւնը զրոյմուած է Ս. Պատրիարքին ձեռքով: Կա-
րեւորութենէ զուրկ չէին արդէն յիշեալ վարդապետին ձաբրտութե-
ները Հայ Եկեղեցւոյ վարդապետութիւններուն դէմ, որոնց ան-
վթար պահպանումը ուխտած էր Արմաշի միջնաւանդին մէջ: Գրա-
գէտի խմբը ունենալը պատճառ մըն է չփանալու եւ եկեղեցականի
պարտաւորութիւնները անախտելու: Ատանայի տաջնորդը կրնայ
հէքիսթներու վարպետ մը ըլլալ, — տախտակ բոլորովին տարբեր
խնդիր է բայց հոգեւոր իշխանութեան տաջեւ աշակերտ մը ըլլալէ
չի դադրիր եւ իր վրական — կրօնական ամենազեղեցիկ արտադրու-
թիւններն իսկ իրաւունք չեն տար իրեն՝ Պատրիարքարանի հետ իր
յարաբերութիւններուն մէջ անքաղաքավար լեզու մը գործածե-
լու:

Կարեւորութենէ զուրկ պիտի նկատէինք նաեւ Զարեհ Նէմցէի
յօդուածը Արեւելի մէջ, եթէ կարեկցութիւն չզգայինք այս
զրչակին նկատմամբ: Խեղճ Զարեհ Նէմցէ Ո՞րքան յուզուեր,
այլ այլեր է իր թարգմանչական աշխատութիւնը գնահատած չըլլալ-
նուս եւ թեթեւ բան մը նկատած ըլլալնուս համար: Մտքի
այս չփոթութեան մէջ է անշուշտ որ գրեր է թէ «խմբագիր-
ներուն մտքի մակարդակը իրարմէ զգալի տարբերութիւն չու-
նի», թէ «գրական հրապարակին վրայ կարգադրելիք հաշի մը ու-
նինք», թէ «չենք ուզեր դատափետել այն խմբագիրները, որոնցմէ
կը վախճանք(?)» եւ թէ «ի՛նչ հարկ կայ խոշոր անջրպետներ դնել
խմբագիրներու միջեւ» եւ եւ: Ահաւասիկ 2½ սիւնակնոց բարկա-
ճալթ յօդուածի մը գլխաւոր դիմերը որոնցմէ աւելի անտրամադա-
նական ու հակասական բան մը չէինք կրնար երեւակայել: Եթէ
իրաւ խմբագիրներուն մտքի մակարդակը իրարմէ զգալի տարե-
բութիւն չունի, ինչպէս կը յայտարարէ Տիար Նէմցէ, հաւատացէք
որ շատ արգահատելի բան է բոլոր խմբագիրներուն ալ վիճակը:
Բարեբախտաբար իրողութիւնը այնպէս չէ եւ մեր յիշած խմբա-

գիրներուն մէջ Տիար Նէմցէին պէս այսքան հակասութիւն մէկանց
ստորագրող մէկը չէր կրնար գտնուիլ: Տեսէք ո՞րքան միամտութեամբ
կ'ըսէ « Ի՞նչ հարկ կայ խոշոր անջրպետներ զինել խմբագիրներու
միջեւ իրար թէ այդ անջրպետը դնողը մենք ենք եւ իրր թէ Քէչեան
մը, Անտոնեան կամ Մուպանեան մը մեծ տարբերութիւն չու-
նին Զարին Նէմցէէն: Այսքան անիմաստ խօսք մը Արեւելի
խմբագիր մը միտքն կրնար բռնել: Եւ յետոյ, եթէ արժանիքի տէր
խմբագիր մը ըսելով, — զոր քեր թէ զանց քրեւ ենք — Տիար Նէմ-
ցէ իրեն կ'ակնարկէ, չա՛տ լաւ, թուենք ուրեմն իր արժանիքները:
Ասկէ զիւրին դուրս չկայ մեզ համար: Արեւելիք իրենց փառքի դափ-
նին եւ իրենց կարողութեան աստիճանացոյցն է: Երեւակայեցէք
թերթ մը որ Սղերթի ու Տիարպէքիքի անբացուական սաղակարի
թղթակցութիւններով եւ թոթովեանի յաւիտեական սխալացան-
կովը կ'ըսողի եւ Մանգուշի ու Սուրհանդակի շաղկապին լուրե-
րուն երկրորդ տպագրութիւնով կը յոխորտայ: Եւ մեր յաւակնոտ
պարոնը, որ լրագրութեան լեզուն էր հասկնայ եղբւր, Սղանդուլէն
քաղուած իր անճշակ անխնամ թարգմանութիւններովը եւ Նորոյ-
թի ֆրոնիկներովը պիտի կրնայ եղբւր փայլեցնել Արեւելիք: Տիար
Նէմցէ արդեօք կը հաճի՞ր առ անունները այն խմբագիրներուն,
որոնցմէ կը վախնանք (?) եղբւր կամ որոնց հետ կարգադրելիք հա-
շիւ մը ունինք եղբւր գրական հրապարակին վրայ: Մենք պատրաստ
ենք ցոյց տալ թէ ինք որո՞ւմ հաշիւ ունին եւ ի՞նչ նախանձոտ
ոգիով մը խաղցուցած է իր գրական արտագրութիւնները Արեւելիք
սխալակներուն մէջ: Ասկից տարի թըստա՞յ Սուրհանդակի խմբա-
գիրը, հիւանդանոցի վերաբերեալ դուռ մասնագիտական խնդ-
րոյ մը առթիւ, կարգ մը իրաւացի պիտոյ թիւները ըրաւ, իր ձեռն-
հասութիւնը անգամ մը եւս հաստատելով: Այս գիտողութիւնները
չառ ծանր եկան Տիար Նէմցէի, որուն առաջ բերած փաստերը ծի-
ծաղ շարժեցին այն ատեն ձեռնհասներու շրջանակին մէջ: Տիար
Նէմցէ կ'ըսէ մեզի համար որ « Եթէ երբէք Վաղինակ ճշմարիտ ու
անկաշկանդ քննադատ մը ըլլար, ո՞րքան շահեկան քննադատու-
թիւններ պիտի ընէր մեր կարգ մը խմբագիրներու ձեռնածութեանց
վրայ որոնք լրագրական փոխանցումն մէջ գաղտնիք մը չեն»: Յու-
սանք թէ այլ եւս զո՞հ կը մնայ Արեւելիք թարգմանիչ-տրագրիչը,
երեւան հանելուտ համար իր ձեռնհասութիւնն որ արդարեւ զաղա-
նիք մը չէ լրագրական փոխանցումն մէջ: Կը փափաքէինք որ
ի՞նք ալ միեւնոսն անկեղծութեամբ եւ անաչառութեամբ ցոյց տար
մեզի թէ զրական ի՞նչ հաշուեյարդարութիւններ է որ կը կատարենք
եղբւր:

Բայց զիտէ՞ք թէ ո՞րքէ ծնունդ առած է այս թարգման-
չին յաւակնութիւնը: Ասկից քանի մը տարի առաջ, երբ Բիւ-
ղանդէֆ, Քէչեան Արեւելիքն բաժնուեցաւ, անոր տեղ բերին Սուր-

հանդակի տպարանէն համարուած այս պարօնը, որ ինքզինքը Բիւզանդ Քէչեանին յաջորդը (!) կարծեւրու չափ առաջ դացեր է: Աղւոր յառաջդիմութիւն:

Փ Ր Փ Ո Ւ Ր Է Ծ Ա Ղ Ի Կ Ը

Շուշաններուն բեմեղէ
Թերթիկներէն ճեղքներմակ
Անհուն Թոյր մը ձիւնած է
Դէմն, ամէն կողմ, քիւին տակ:

Ու անձանձրոյթ՝ երկինքին
Բարձունքներէն յուլաբար,
Ձիւնն է որ միշտ խօլազին
Կը տատանի վերէն վար:

Եւ սակայն սեւ Թռչուններ,
Միջոցին մէջ ցիրուցան,
Ձիւնին վրայ տարուբեր
Անվերջ կայթ մը կը դառնան:

Եւ երբեմն ալ Թեւերնուն
Փետուրներէն օդեղէն
Վար Թափելով անդադրում,
Սեւ արատներ կը շինեն:

Հոգիդ ձիւնն է: Ու անոր
Մաշուր ճերմակին վրայ,
Սիրոյ երգերս՝ Թեւաւոր
Որիններն են օդակայ:

Ահա՛, հուրի՛ս, Թէ ինչո՛ւ
Կը վարանիմ պարզապէս
Յաճախ դէմքիդ նայելու:
Այնքան ամբի՛ծ կերտուած ես . . . :

Մ. Ա. ՊԱՐՍԱՍԵԱՆ

Պ Ա Տ Ա Ս Ի Ա Ն

Ա. Պ. ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

Արեւելեալ Մամուլի Կառնաւորութեան պաշտօնային մասնաւոր թղթաւիկը՝ անուղղակի, եւ Ա. Անտոնեան՝ բաւական ուղղակի կը հարկադրեն զիս բացատրութիւններ առնել նկատմամբ մէկ ենթաթագրութեան թէ Մերսեռէս (Ա. Անտոնեան) 1899ին կամ 1900ին, լաւ չեմ յիշիր քանադոզութիւնը բաժնի ընդհանուր շահութեան, որոշուած էր Այվազովսկին, եւ զոր Մարտին կամ որ նոյն է Արեւելի խմբագրատունը զրկած էր ի հրատարակութիւն, նկարչին մահուան տոթիւն։

Ա. Անտոնեան վերջին 11 Յունվարի Արեւ. Մամուլին մէջ «Լուսաբանութիւն մը» խորագրով յօդուածով մը թղթակցին կանխաւ հրապարակած այդ «քանադոզութիւն»ը կը ժխտէ, եւ գրեթէ կը հրաւիրէ զիս որ ապացուցանեմ ինչ որ վերագրեւ եմ իրեն, եւ սակայն, միւս կողմէ շատ վատաբանութիւն ալ չունի որ իրեն չափ «համարձակութեամբ հրապարակ իջնեմ» քանի որ ինքը ծանօթ է բնաւորութեանս, «որ, մութին մէջ, գիմակով ու կոնակէն տրուած հարուածները կը նախընտրէ», եւ քանի որ գիտէ թէ «գրականութեան բարիս» մըն եմ, որուն «կանակ զարձակելու պատիւը» կ'ընէ թէ նաեւ անտարակոյս «ստախոս» մըն եմ, եւ Ա. Անտոնեան այսուհանդերձ պէտք եղածէն աւելի կարեւորութիւն տուեր է ինծի պէս «... մէկու մը», անոր յերիւրանքները ջրելու համար չորս էջ գօհելով, եւ մտնաւանդ յանձն առնելով նախատական ընթացիկ լեզուին զիմելու նուաստութիւն մը, զոր նոյն իսկ բարեհաճութեամբ անձեռն ինքզինքին պիտի չթոյլատրէր ու եւ է ճշմարիտ Քլադիա՝ որպէս կ'ուզէ Արամ Անտոնեան եղած ըլլալ զրականութեան մէջ։ Կր կարծեմ թէ իր պատուաւոր մարդու միտումը, զուտ ու բացայայտ, եւ յետոյ հաւելք մը ինծի՝ որ հրապարակաւ տայի անհրաժեշտ բացատրութիւնը՝ բաւական պիտի ըլլային կարող հրապարակագրի մը։ Կրնար, զէթ, ետքի պահել իր արհամարհական լեզուն, իմ պատասխանին անբաւականութենէն յետոյ զիս պարտաւելլու համար կ'երեւայ թէ կոնսնէ հրապարակին ուր ես, «բարիս» դորձ ու մուտք չունիմ, ո՛ր եւ է ժխտում նախատինքներով արտայայտել։ Բայց, իբր «բարիս» ինծի կամ այլոց զէմ զղաղուած ու յայտնուած տողով թեանց ա՛յնքան վարժուած եմ որ պարզապէս կը զարմանամ եթէ ուրիշ բան պատահի թող ներուի ինձ հիմա որ պէտք չտեսնեմ Անտոնեանին ոճով իրեն պատասխանել ջանալու, եւ քիչ մը աւելի «բարիս»նամ։

Այսպէս ուրեմն Ա. Անտոնեան կը պատմէ թէ ի՛նչպէս իր բանագործութիւն կարծուած յօդուածը յանձնարարուեալ է իրեն Տիգրան Արփիարեանի կողմէն, եւ ի՛նչպէս զայն ուրիշ երկու յօդուածի հետ զրեւ է մէկ գիշերուան մէջ, եւ, եւ: Կ'ըսէ նաեւ թէ բանագործութեան պէս աղտոտ հակուած մը չկայ իր բնութեան մէջ: Շատ լաւ: Բայց կ'ըսէ նաեւ իր ճշմարտախօսութիւնը հաստատելու համար. «Պէտք եղածէն չա՛տ աւելի դրական փաստեր զրի մէջտեղ:» Եւ դուն ետ կը դառնաս նայելու համար թէ ո՛ւր են այդ փաստերը. կը փնտռես զանոնք եւ ատանկ բան չես գտներ: Ձարմանալի՛ բան: Ի՛նչպէս հրապարակազրկը Ա. Անտոնեան կրնայ ասանկ փաստեր առած ըլլալ կարծել, քանի որ ոչ միայն չէ տուած, այլ չէր ալ կրնար տալ, ճիշդ ինչպէս ես ալ չեմ կրնար ամենեւին ո՛ր եւ է դրական փաստ ցուցնել՝ հաստատելու համար բանագործութիւնը զոր կասկածած եմ թէ ըրած ըլլայ: Եւ անհերքի՛լ բան է արդեօք չվստահիլ բարոյականին վրայ մէկու մը՝ օրուն հետ հազիւ 2-3 անգամ միայն տեսնուած ես, եւ այդ անվստահութիւնն ունենալ՝ չբողատուած ու նոյն իսկ անբացատրելի իրողութեան մ'առջեւ: Վասնզի, արդարեւ, սկիզբէն ի վեր ենթադրութիւն մ'ըրած եմ ես միայն, ինչպէս որ ենթադրութիւն մը կ'ընեն, երեւոյթներու վրայ հիմնուելով, եւ ո՛չ անհերքելի փաստերու: Իմ ենթադրութիւնս մէկ քանի մտերիմներու յայտնած եմ, իրարմէ չատ հեռու ժամանակներ, եւ ինչպէս կը պատահի յաճախ՝ անոնք, քիչ մը աւելի վստահ եղեր են կամ թուեր են ըլլալ անոնց որոնց հաղորդած են խնդիրը, եւ այս վերջինք ալ աւելի ապահով դարձեր են թէ Անտոնեան բանագործութիւն ըրեր է, թէ եւ հաւանօրէն՝ վերջնապէս հաւաստի եղած չեն: Ինչպէս թղթակցին տարակոյսէն կը տեսնուի Ասիկա բնական երեւոյթ մ'է, եւ տարաձայնուած խօսքերու մասին յիշուող թուրք առածը ամենուն ծանօթ է: Ո՞վ չի գիտեր թէ մէկու մը ենթադրութիւնը զայն լսող ու հրապարակող ուրիշներու մէջ հաղհեմէ կը դառնայ ականատեսուած իրողութեան մը չափ անհերքելի ստուգութիւն:

Բայց սկիզբէն սկսիմ:

Երկուշաբթի իրիկուն մը կարգացնեք Այվազովսկիի մահը: Երեքշաբթի օրուան (եւ գիշորները կը պատկիմ, եւ արշալոյսին կ'արթննամ), 5-6 ժամերը զոհեցի յօդուած գրելու համար. (թող Անտոնեան օրուն չափ արագաշարժ չեմ, լրագրող չըլլալէս ներողամիտ գտնուի ա՛յսքան ժամանակ զոհած ըլլալուս համար, քանի որ դրականութիւնը ըստ նոյն հրապարակին, արագաձեռնական աճաբարութիւն մըն է, քերականական Մասունք-Բանիններով) եւ 2-րեքշաբթի բարեկամի մը ձեռքով Մասիւնի գրկեցի զայն, Տիգրան Արփիարեանի ուղղուած հրատարակութեան խնդրանքը քարտով մը: Ուստի կանուխ հասցուցած էի յօդուածս իսկ յաջորդ շաբթուան

Թիւին համար՝ խիստ կանուխ Բայց կանխաւ Տիգր Արեւիքեան եւ
 եւ ամենեւին չեմ յիշեր ինչ պատճառաւ պաղած էինք իրարմէ
 այնպէս որ կը վախնայի թէ չէր հրատարակեր յօդուածս որուն
 վրայ թէ եւ չափազանց լաւատեսութիւն խօսեր է թղթակիցը, բայց բու-
 րեկամ ըլլալէ զազրած խմբագրատի մը կողմէ մերժուելու չափ
 արժէք ունէր վասնզի Այվազովսկիի արուեստին բացատրութիւնն
 ու պանծացունէն էր Այս նիւթով գրութիւն չաւսայ եւ ամենեւեւ
 մեր մէջ ու պօլսահայք որ արդէն կըցած էին համազգի արուես-
 տագէտին կարողութիւնն ու ստիմուսներն ու դատել չէի յուսար
 որ այդ բանը կարենային գէշ աղէկ ընել անոր մահուան վճռական
 առթիւ իմ հին սիրտս առ Սեւ Մովսէսներն չեալը՝ եւ փութացած
 էի՝ (Տ. 2. ստորագրութեամբ միայն) պօլսական մամուլը լուռ չը
 պահել, եւ ի չղոյէ լաւագոյնին՝ գէթ գոհացուցիչ կերպով խօսեցու-
 ցած ըլլալ զայն մեր մեծագոյն նկարչին վրայ:

Տիգրան Արեւիքեան ուրախութիւնն ունեցաւ հրատարակելու
 «Սեւ Մովսէս Այվազովսկի Աստուած»ը: Կ'երեւայ թէ աղւոր բան է
 թերթ ունենալը՝ Մենք սակայն, խեղճ բարիաներս գլխոյ չենք
 մեր կիրքերուն անձարձակ թռիչ տալու կարող այնպիսի հրապու-
 ըրիչ միջոցներ չունենալէ, եւ հրապարակ անուշով յորջորջուած
 թաքստոցներու մէջ պատասպարուելու պէտք չունինք: Կրնայ երե-
 ւակայութիւն ցան ու զայրոյթը զոր զգացի: Բայց երբ տեսայ Մեր-
 սեաէսի յօդուածը, տառապանքս մեծ եղաւ: Այնպիսի նշաններ կա-
 յին հոն որ բանագործութիւն մը կատարեցայ վասնզի գրածիս հն-
 րատարակութիւնն ունեցած վիճակս խիստ յարմար գետին մ'էր ան-
 վատահութեան, եւ կատարեցի արտադրելու իմ գրութեանս տեղ
 երեւցած յօդուածին նկատմամբ անոր ինչ ինչ հանգամանքներուն
 առջեւ: Ուստի չեմ մխտեր թէ իմ յայտնած հիմադրութիւնս իմ
 մէջս համոզման մօտ բան մ'էր ի սկզբան եւ հաւանօրէն ասիկա՝
 բարեկամներու հաղորդած կատարեցի ուստի գրութեան երանգ
 մը, շեշտ մը տուած է:

Արդ, ահաւասիկ այն նշանները:

Արած Մատենանին յօդուածը նկարչին կենսագրականն էր, իր
 մինչեւ այն տունն զորմ ամած պարզ ոճովը: Բայց ունէր բոն յօդ-
 ուածէն զտուած նախաբան մը եւ վերջաբան մը, որոնց ոճը բո-
 լորովին տարբեր էր, քնարերգական չունչ մը կար հոն, կենսագրու-
 կանէն ա՛յնքան զարտուղող՝ որ անկարելի էր զանոնք յաւելուա-
 ծական կտորներ չնկատել, մանաւանդ որ կենսագրական մը յան-
 կարձ չի ստեղծուիր, անոր բոլոր նիւթերը պատրաստ կ'ըլլան, կը
 մնայ զանոնք կապակցել, մարմնաւորել, ուստի կրնայ համարուիլ
 պատրաստ գրութիւն մը, զոր արտադրելու համար իրապէս չոգե-
 պինդ ու զիւրահոս արտագործութեան մը տաղանդին հարկը չեմ
 տեսներ հոգ: Նախաբանն ու վերջաբանը ուրեմն ամէն հաւանակա-

նութիւն ունէին թէ՛ իրենց ոճով եւ թէ՛ կենսագրականին մարմ-
նոյն մաս չկազմելով՝ յաւելուածական կտորներ նկատուելով, եւ
ցարդ այնպէս կը մնան — Այվազովսկիի տաթիւ քնարերգական ոճի
մը գործածութիւնը նորօրինակ էր, ցորչափ Անտոնեան ծանօթ չէր
երբեք իբր այդպիսի ոճի պէտք ունեցող կամ տէր. բայց իմ կողմէս
այդ օրինակ լեզու մը զարմանալի չէր, արուած ըլլալով Այվա-
զովսկիի մասին հիացումս ի մանկութենէ եւ իմ արամազրութիւն-
ներս որոնց շատ մօտէն գիտակ են իմ «բարիա» յութենէս պղծուե-
լու յանձնառու բարեկամ եւ բարեացակամ գրագէտներ — Անտոն-
եան ծովանկարչին պատկերներուն ծանօթ եղած ըլլալու երեսոյ-
թով մը խօսեր էր հոն, անոր աշխատութեան եղանակին կարծես
տեղեակ, մինչդեռ հազիւ քանի մը կտորներ կրնայ տեսած ըլլալ
եւ գէթ անոր նկարներուն Պոլսոյ ցուցահանգչսը չէ այցելած,
որովհետեւ այն տոհմները 7-8 տարո՛ւ կրնար եղած ըլլալ միայն.
եւ տարօրինակ կ'ըլլայ խանդավառիլ բազմաբեղուն արուեստով մը
որմէ տոտառաւին շատ զոյգն բան միայն տեսնուած է, գրեթէ ոչ-
ինչ — Նախորդներն մէջ սա իմաստով բան մը գրած էր. «կրնար,
(Այվազովսկի) մէկ հարուածով՝ ամենախաղաղ ծովը վախճանայող
ծովի մը վերածել, եւ ամենէն ալէկոծ ծովը միապաղաղ հայելիի մը»
Այս խօսքը, — պոլսահայ մտաւորականութեան կողմէ մեծ ծովա-
նկարչին արուեստին նկատմամբ անոր մօտեան տաթիւ գրուած
գեղարուեստական դաստառն, տեսնուածալի կերպով ուղայական
բան մ'է. բայց Անտոնեան կարծես այլքան աղայական խօսք մ'ը-
սելու քաջալերուած էր՝ վստայի կը թուէր իր այդ խօսքին բացա-
կայ իմաստը տեսնել այն նախադասութեան մէջ զոր իմ յօդուածս
կը պարունակէր, եւ զոր գրած էի՝ բացառելէ յետոյ ծովային
նկարներն մէջ Այվազովսկիին ունեցած հեղինակութիւնն ու ամե-
նագորութիւնը. «իր վրձինը Պոսիդոնին երեքմանին էր» Յայտնի է
թէ Պոսիդոն ինչպէս կը գործածէ իր երեքմանին, մէկ հարուա-
ծով — Նոյնպէս վերջաբանին մէջ ուղարկութեան արժանի բան մը
կար. ես իմ յօդուածիս ամենէն վերջը ուղած էի որ Այվազովսկիին
արժանի գերեզման մը տալու համար իրեն՝ զինքը Սեւ Մովուն մէջ
խաղեն, ծովուն բացերուն մէջ որ իրիմի ժայռերէն կը տեսնուին.
Բայց նախապէս սա զաղափարը ունեցեր էի. «թող իրիմի խարակ-
ներուն վրայ կանգնեն իր արձանը» սակայն տակաւ սովորական
եւ անբուական թուեր էր ինծի, ու տարուելով յօդուածիս տիրող
ողիէն՝ միւսը գրեր էի, անով աւարտեր էի գրութիւնը, ծովուն
չշտնջներուն ու մըրիկին ալ հիացման դեր մը տալով. Անտոնեան
ալ իր վերջաբանին մէջ նմանօրինակ իղծ մը կ'ունենայ. բայց Սեւ
Մովը չի ձգեր Այվազովսկիին, ալ անոր արձանը կ'ուղէ որ կանդ-
նեն հոն, թէ ողորսիոյ ժայռերուն վրայ, եւ այդ տաթիւ, իր չտեսած
ու չգիտցած ալէկոծութեանց՝ այդ ապուստներուն սուշեւ խանդա-

վառիլը կ'երեւակայէ՝ քիչ մը չափ յափշտակութեամբ:

Ասանք են այն համբաւաւ որ նշանները կը բաւեն ասոնք որ զԱնտոնեան վատահարաւ տմբասանեմ իրը բանագոր: Անտարակոյս ո՛չ եթէ նոյն իսկ իմ յօգուածիս հետ աւելի չաւ ու աւելի մեծ նմանութիւններ դանուէին իրենին մէջ, չէի կրնար հաւատաւել թէ բանագործութիւնը ըրած է Անտոնեան: Ոչ մէկ ատեն, ո՛չ իջի կերպով կրնամ ապացուցանել ենթադրեալ բանագործութիւնը, քանի որ քովը չէի այն ամենարեւոյն գիշերը, կամ յօգուածիս խմբադրասուն մանկէն ետքն ունեցած բազմին տեղեակ չեմ, Բայց եւ չեմ ըսեր, կասկածներս արտադրող վերոյիշեալ հանգումներէն իսկ վերջը, թէ «դրական փաստեր»ով բանագործութիւնը հաստատեցի: Իսկ Անտոնեան (որ եթէ բանագործութիւնը ընելու չափ անարգ ըլլար, ստիւշու չափ ալ անարգ պիտի ըլլար ի հարկէ) ի զուր կ'ըսէ թէ «դրական փաստեր»ով կը ժխտէ իրեն վերագրուած գործը, վասնզի ինքն ալ չի կրնար երբեք ապացուցանել թէ կարգացած չէ յօգուածս, ազդուած չէ անկէ ետ: Զո՞վ պիտի կոչուր վկայութեան. Տիգրան Արփիարեան՝ ա՛հ ա՛ն էր որ պիտի ըսէր թէ կասկածներս արգարացի են . . . — Բայց եւ կուգեմ որ Արամ Անտոնեան եղած ըլլայ ա՛յնքան պարկեշտ որքան միջանկեալ կասկածներէս առաջ ու վերջը պատճառ ունեցած չեմ գինքը չ'արծեւու: Եւ կ'ուզեմ որ զայրոյթի ու ցաւի պահու մը մէկ ծայրայեղութիւնն եղած ըլլան կասկածներս, եւ երբ ինքը կ'ըսէ թէ չէ՝ իսկ տեսած իմ գրութիւնս, եւ սրտազին կ'ուզեմ հաւատաւ իրեն, բաւական նկատելով այդ պարզ խօսքը քան ենթադրեալ ու անկարելի փաստեր (եւ խեղճութեամբ արհամարհանքներ որոնք թերեւս ընդհակառակը հակափաստերու արժէք ունենան, իբր միակ կարեւորութիւն): Ա. Անտոնեան կրնայ վատահ ըլլալ այդ զգացումներուս, ինքը որ իր վերջին գրութեան մէջ կը յայտնէ արդէն ինչ «համակիր ընդունելութիւն» որ ըրած եմ իրեն, այս խնդիրէն վերջն իսկ, ինքը՝ որ սակայն ուղի վարմունքիս մէջ կրնար արդէն բաւական բացատրութիւն գտնել խնդրոյն մասին, պարզ ենթադրութիւն մը միայն ըրած ըլլալս գուշակել եւ այդ ընթացքս այլ ընդայնոյ չմեկնաբանել, եթէ իր լարի արամազրութեանց անսար: Իսկ եթէ ներկայ բացատրութիւնս չզօրէ փոխել իր մտածելու կամ խօսելու կերպերն իմ մասին՝ ա՛լ տարկա փոյթս չէ՛ւ կը շարունակեմ ունենալ ընդաւել եւ նուիրագործեալ «հրապարակ»ային սովորութեան մը առջեւ գրունուելու անտարբերութիւնը, եւ այն ժպտուն գիտակցութիւնը թէ Անտոնեան ալ զիս «ստախօս», «կոնակէն հարուածող» եւ կոչելով չի քաշուիր ու չի նեղուիր աւելնալէ անոնց վրայ որոնք այս քանի մը տարուան միջոցին զիս կոնակէս միայն ճանչնալու յամոռութիւնն ու զիս անուանարկելու գործունէութիւն մ'ունին եւ որոնց ազմուկներն իմ խաղաղութեանս մէջ հե-

աւուր ձայներ կը թուին ինծի, մինչդիւ զանոնք արձակող-
ներուն անձանօթ ու անմատոյց իրերու վէջ խորասոյգ է իմ ուշա-
դրութիւնս: Թող շկարծեն երբէք թէ անհանգիստ կ'ըլլամ իրենց
գոյութենէն ու զայն ապացուցանող աղաղակներէն. ո՛հ, Անտոն-
եան ի՛նչ աղւոր գտեր է բարիս բառը:

S. ԶՐԱԲԵԱՆ

Ք Ր Ո Ն Ի Կ

Թաշէլ հրեայ մանկամարդ աղջիկ մը, Երեքշաբթի գիշեր ամուս-
նացաւ եւ չորեքշաբթի կէսօրին յուղարկաւ որովհետեւ կատարե-
ցին: Սէրաֆիմ Սէֆէրիաթիս, յոյն դերձակ մը, կիրակի գիշեր պի-
տի կարգուէր, բայց շաբաթ իրիկուն անձնասպան եղաւ: Կիրակի
գիշեր մեր զպրոցներուն ի նպաստ տրուած երեկոյթը:

Ահաւասիկ երեք զլխաւոր եղելութիւնները որ վերջացող շա-
բաթը յատկանշեցին:

Իրաւ է որ անգլիական, փրիսթիան Թ. ի մահը, Թէրէզ, Հիւմ-
պէրի բանտէն ելլալը, բամպակներուն իյնալը, Էտաւար Եօթերորդ-
դի պրօնշիթը եւ Լօրտ Քրօմբրի ճառը: Բայց եթէ ասոնց վրայ ալ
ես գրելու ելլամ, այն ատեն պատուական բարեկամս՝ Բիւզանդ
էֆէնտի Քէչեսնի ուրիշ բան չի մնար բայց եթէ Բիւզանդիոնը
յանձնել Պարոյլին եւ քաջուիլ Քարակէօմրիկի՝ մասունքն պնակին
դաւալը նստելու համար հինգշաբթիէ հինգշաբթի:

Ուրիշին զործին չի խառնուելու, եւ տարին հարիւր հազար
ֆրանք նկատուա ունենալուն պէս աղւոր քան չիկայ աշխարհիս
վրայ:

Մի խնդրք վրաս, խնդրեմ, եթէ ըսեմ ձեզի թէ Ալփէղբասի
հաւաքումը նուազ կը հետաքրքրէ զիս քան միւս գիշերօւան պա-
րօնցիկ երեկոյթը:

Հաւաքում մը ուր կնիկ աղջիկ չիկայ, կը նմանի հացիկերոյթի մը
ուր զինին մօտցուած է:

Կը թողում ուրեմն որ դիւանագիտական աշխարհը Մարօքեան
խնդրով զբաղի, մեր Առաջնորդարանը Մօրուքեան առաջարկով եւ
ես կանցնիմ իմ նիւթ երես:

Եթէ ըսեմ ձեզի թէ Ուսումնական կորսրդոյ եւ կնամակալութի
տիկնանց կողմէ սարքուած երեկոյթը, փայլուն, շառփայուն
հանդէս մը եղաւ, պարզապէս հափառանքած կըլլամ:

Չափազանցութիւնը առաքինութիւն մը, արժանիք մըն է . . .
Ֆլիբիթի մէջ, այո՛, բայց անկէ դուրս մեղք մը, որմէ զգուշանալու:

եւ խորշելու է մարդս:

Եթէ ոչ փայլուն, բայց գոնէ կօկիկ, համով, ընտանեկան հանդէս մը եղաւ կիրակի գիշերուանը:

Ռէաֆէրնէն, Բաքէնէն, Ռօմանցէն բերուած արգուզարգեր, չկային թերեւս արահին մէջ, բայց թեթեւ *soie de Chine*, *for*այէ եւ նոյն իսկ քարշաքանէ շինուած չրջագոստներ, կային որ լինելքը թոցնէ կուտային անոնց որ պարունակեալը պարունակողէն նախադաս կը համարեն:

Հագնողը ազնոր ըլլայ, ի՞նչ փոյթ հագնուածը *Qu'importe le flacon pourvu qu'on ait l'ivresse!*

Պօթիչէլլիի նկարներուն պէս թխորակ աղջիկներ եւ Հէննէրի պատկերներուն նման փարտեաշ օրիորդներ մոռցնել կուտան պահ մը մեզի թէ մեր վեհաշուք եւ փարթամ տիկիները, անգութ կանխամտածութեամբ մը եւ մասնական համերաշխութեամբ խօսք մէկ ըրած են իրենց ներկայութենէն զրկել բարեգործական այս հանդէսը:

Վախի մը *prélude* սակայն մոռցնել կուտայ այս *détail*ը եւ զոյգերը իրարու կը փարին: Բառսուն, յիսուն հատ են ասոնք, ասանց հաշուելու անոնք որ պատերու տակ կզկտած պարզապէս հոն եկած են իրենց աղջկան առաքինութիւններուն վրայ հսկելու համար, *ces dragons de vertu!*

Դպրոցէն նոր ելած աղջիկներ, որոնք իրենց *débuts* կընէին այդ գիշեր աշխարհիկ կեանքի մէջ, տակաւին *blasé* չեղած օրիորդներ, որոնց համար թէրփախքոր դեռ հմայքներ կը խոստանայ, իրենց թարմութեան, երիտասարդութեան, եւ կեանքի ճառագայթումովը սրահը կողողէին եւ իրենց վրայ կը հրաւիրէին ներկաներուն ուշադրութիւնը, այդ պտրտիկ *scènes*ը այս ոչ-մեծ հանդէսին:

Տկար յիշողութեանս կռիւնք, հազիւ կրնամ քսնի մը անուններ միտքս բերել, որոնք հոս յիշատակելով, արձանագրած կըլլամ զիրենք մեր աշխարհկութեան մայր-ամմարին մէջ:

Այդ գիշեր իրենց զուարթուն եւ գոհ երեւոյթէն զատելով, ամենէն շատ *succès* ունեցողները կը նկատեմ օրիորդք, Աննա Պարտիզպանեան, Բուրիա Զաքիեան, Հեղինէ Հարենց, Մարի Տիլպէր եւ Ֆերուսէ Արմենակ:

Place aux jeunes! Բաւերորորդ գարուն եւ հիմակուան պարահանդէսներուն նշանաբանն է այս որուն հետեւելուս համար իմ պահելու չէն ինծի այն միւս օրիորդները, որոնց անունը չի տալուս համար չեն զազրիր մեր նրեկոյթներուն կեօթիկի հերոսուհիները ըլլալէ:

Իբրեւ խղճամիտ քրօնկագիր պարտիմ յիշատակել նաեւ անունը Տիկին Տիգրան Սարգիսի որ իր առատաձեւութեամբ հանդէսին ռդտակար ըլլալէ զատ, անձամբ ներկայ գտնուած էր եւ որ կը կրէր

գոհարեղէններու անսպիւտ եւ հորուստ collection մը սրուն նմանը
Հնդիկ Նապադներու քով միայն կարելի է գտնել:

Հաս հոն ճլուրըացող գէմեր, սիրուն սիրուն արարածներ, ա-
սոնց մէջէն հաս մը մանտանից որ իր Բարիզեան նրբամառութեամբը
եւ գունագեղ խօսակցութիւնովը, երկու գաւթ շամբանեայի մի-
ջեւ, մոռցնել կուտայ քիզի թէ Թապասանէի ճիշդ մէջտեղը կը
գտնուի այդ պահուն: Իր անտալուզի աչքերը կը մղեն քեզի ա-
կանջն ի վար ըսելու. — *Bendita sea tu madre!* ... Ալճէզերասի լե-
զուն խօսելու համար:

Հորուստ թուալէթներ, խոշոր անուններ, *imposant* գէմքեր չի
կային այն զիշեր, բայց հանգէսը որ երեկոյեան Գին սկսած էր, մին-
չեւ ատուտան ժամը Զը տեսց, կլորիկ հասոյթ մը ձգելով մեր
դպրոցներուն ի նպաստ:

Tout est bien, qui finit . . . à deux heures du matin

*
*
*

Սրտամիլիկ, աղնկէզ, արտասովոր կերպով փխուր տրամ մը՝
Ռաշէլինը:

Երեքշաբթի գիշեր հարս, եւ չորեքշաբթի առտուն դիակ: Ասանց
վաղորդայնի երազ մը, տամեկու ժամ տեւող սոման մը:

Բժիշկները թերեւս բացատրեն այդ զօղտնիքին մարդակազմա-
կան պատճառը, բայց ինձի համար վաղտնիքը գաղտնիք կը մնայ,
անլուր, խորհրդաւոր եւ անարկուտ: Շատ սքրիսխա ուտելէ մեռնող-
ներ գտնուած են, մարդիկ կան որ մէկ զիշերուան մէջ կը մեռնին
ստամոքսի խանգարումէ, կաթուածէ, *congestion*է: Կիներ մէկ ժամ-
ուան մէջ կը մեռնին ծննդաբերութեան հետեւ անօք եւ կամ կեսուր-
նիւրուն հետ պողպատ-պողպատի կոխէ մը ետքը: Սրտխաղէ մեռնող
կնիկներ չա՛մ . . .

Բայց հարս մը որ կարգուելէ կը մեռնի, *c'est trop fort*:

Վարդերը որ մը միայն կապրին, գիտէի ասիկա. բայց չէի լսած
թէ նարնջենի ծաղիկներ կան որ գիշերուան մը մէջ կը մեռնին:

Հէք Ռաշէլի տրուած է եղեր վայելել ամուսնութիւն մը տառնց
մեղրալուստի: Պաւարումին հանգիպած գիշերուան մը ըլլալու է
իրենց հարսնիքը:

— Սուրբ լոյսը տեսնում եւ անկից ետքը թող մեռնիմ ըսող եւ
երեսագէմ գացող ուխտաւորներ կան որոնք ընդհանրապէս Լոյսի
ընկերութենէն *aller-retour*ի տոմսակ մը կուսնենան գրպանին:

Կերեւայ թէ Ռաշէլ ուխտած էր:

— Անգամ մը կարգուիմ, անկից ետքը ինչ կուզէ թող ըլլայ:

Ուխտեր կան որ երբեմն կը կատարուին: Մինակ մեր Սուրբ
Սարգիսն է որ մեր աղջիկներուն ուխտը չի կատարեր:

Հրեաներուն Սուրբ Սարգիսը աւելի զօրաւոր ըլլալու է, ինչպէս կը տեսնամ:

Եթէ, գործին մէջ քիչ մը փիլիսոփայութիւն գնենք սակայն, այդ տարաբաղդ աղջիկին պարտքան կարծուածին չափ ահաւոր նկատուլու չենք:

Ամուսնութիւնը աղուոր բան մըն է, հակառակը չեմ ըսեր. բայց հետեւութիւնը . . . :

Ինը ամիս տեւող նեղութիւն մը, ծննդաբերութիւն, *fièvre puérpérale*, կաթերը չեն իջնար, աղան կը պոսայ, կեսուրը կը մալտայ, ստնտուն էրկանը հեռ կը տեսնուի կոր, դեռ քառասունքը չէլաւ. եկող գացող, տունի գործ, էրիկդ գիշերը ուշ կուգայ, ապաստ հին աններելի կերպով աղուոր է, պոռպոսայ, անուշ եփել, չօժուիւր տկոսայ կը հանէ կոր, ապաստ հին երկու հատ շապիկներդ գողցեր է, էն աղուորները, նոփ-նոր, գէշ միտ կը բերին կոր, գուլպաները ծակեր են. եղը հատեր է, ամուս չի մնաց, դեռ մէկ հատը ոտքի չեւած նորէն ցաւ. երբեմն երբեմն սանկ պզտիկ կոխներ, ջիզերդ վրայ կուգան, օղափոխութիւն, մարելիք, լուր օհնեզիդ ֆիստանները վրայ չեն ըլլար կոր, եւ վերջապէս լուր շարքը սիրտ հատցնող, սիրտ մաշեցնող բաներու:

Այս չ'է ամուսնութիւնը . . . :

Ռաչէլ, ասոց եւ ոչ մէկը տեսած, ոչ մէկին տակ ընկճուած, ոչ մէկին *skeps* չի քաշած, այս աշխարհէս կը մեկնի դո՛ւ եւ ուրախ իր միակ բաղձանքին հասնելէ անմիջապէս վերջը:

Աստուան գէմ երբ անշնչացեալ դստն խեղճ Ռաչէլի մարմինը, ժպիտ մը սաւած էր իր չրթներուն վրայ:

Գոհունակութեան յետին ժպիտ մը որ ըսնէ կուգէր:

— Գիշեր մը միայն, հոգ չէ, տունը չի մնացի եւ:

* * *

Սէրաֆիմի ըրածը աւելի պարմանալի է:

Այդ գիւցաղնութիւնը ամեն մարդու տրուած չէ:

Կիրակի գիշեր պիտի կարգուէր եւ շաքաթ իրիկուն, հարուածով մը ինքզինքը սպաննեց:

Կըսեն թէ հարսնիքի շաքարները տունը զրկելէն կէս ժամ ետքը իր մահաշուք որոշումը ի գործ դրած է:

C'est une idée, comme une autre

Տնաչէնին ըրածը գիտէք ի՞նչի կը նմանի: Միտքդ կը գնես Երուսաղէմ երթալ, Հաճի Տափուտի շոգենաւը կը նստիս, կերթաս կերթաս եւ Եաֆա հասնելուդ պէս կը դառնաս եւ:

Ի՞նչ հաշիւ է այս, Սէրաֆիմը ասոր պատասխանը պիտի կրնար տալ եթէ այս միջոցիս . . . ձայնը քաշուած չըլլար:

Կերեւայ թէ հակառակ դերձակութիւնը լաւուն, ամուսին ըլլալու համար պէտք եղած կերպարը չի կտր քովը:

Բայց քանի որ դերձակ էր. նախ չափել չափելիելու. էր եւ ապա ըլլալու էր ճամբայ:

Ամուսնութեան բռնիքն չըրած ինչո՞ւ. ձգեց գնաց, Գաղանիք:

Իր կեանքի թելը մկրտակց խեղճ մարդը: Ձեռքի սովորութիւն:

Բաճկոն մը, տաքատ մը, սրտէնկօթ մը իրեն համար կարելի բա. ներ էին: Իսկ ամուսնութիւնը անխառն:

Ըրածը ջափք մըն է. ապա՞նովապէս. որ ետեւ չի վերցնէր

Եթէ կարգուէր, *doubleure* մը պիտի ունենար, չուղեց: Օձիքէն բռնող մը չի գտնուելուն համար:

Աներձագ չունենալու համար գուցէ ինքզինքը, սպաննեց այդ դերձակը, ո՞վ գիտէ:

Ինչ որ ալ ըլլայ այդ դերձակին ըրածը, մարդս միտքը բերելու ըլլայ նէ, միտքը ասեղ առեղ կըլլան:

Ռնչելի գլխուն եկածին եւ Սարաֆինի ձեռքովը ըրածին վրայ եթէ լաւ մը մտածենք, սա տխուր եղբակացու թեան կը հասնինք թէ ամուսնութիւնը լէ՛ւ բան է, կուզէ մէկ օր առաջ ըլլար կուզէ մէկ օր ետքը:

Յ. ԱԼՓԻԱՐ

“ - ՈՂՈՐՄԵՍՑԻ ... ”

ԿՈՐԻՆԵ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՔԻ ԹԷ...

Կատարուեցա՛ւ ինչ որ կը գուշակուէր:

Չլղատեան վարդապետ՝ իր վերաւոր գլուխը Հիւանդանոցի հիւրընկալ կամարներուն տակ պատասպարելէ ետքը, այսօր, կը պատի արձակ-համարձակ, թերեւս տոաջութնէ քիչ մը աւելի ծռած խաչ-փախը՝ իր անպատիւ մեղանչումին յաղթական պարտութիւնովը ուռած:

Ձեզձուսները պարակելու եւ ամէնէն՝ գայթակղեցուցիչ ապօրինութիւններուն վրայ իսկ թողութեան թափուցի վարագոյրը քաշելու *lacliquer*՝ զոր ա՛յնչափ ճարարօրէն նուիրագործել յաջողեցաւ վերջին ժամանակներս կրօնական դասակարգը, մօլորելու հակամէտ կղերին համար պատրաստեց ապահով դետին մը, ուր առնոք կրնան աներկիւզ վստահութիւնով գնել ոտքերնին, առանց ունենալու կասկածոտ երկիւղածութիւնը կամ մտադաճութիւնը թէ՛ այդ կուտանը կրնայ գայթիլ իրենց ոտքերուն տակէն, եւ զիւրենք գահավիժել Անկուսթ այն փոսը՝ որ կը բացուի անոր յատա-կը:

Ո՛հ, կոռուտներ ամո՛ւր է, եւ վտանգի ո՛ր եւ է անվստահութիւն չնեւրջնչեր:

Հոն կրնան դիմել ամէն անոնք՝ որոնք գայլթակղութիւններու եւ ապօրինութիւններու պատժապարտ քործովը զգեստաւորեալ են, լոկ ձեւակա՛ն կրօնականութեան մէջ՝ յաջող մրցակցութեան մը նասցնելով իրենց հաճոյքները՝ աշխարհիկ կամ կրիստոսաշխարհիկ կեանքի ձեւերուն հետ:

Ու կեանքի այս փոխակերպութեան մէջ, անոնք պէտք չունին երբեք երկնչելու՝ ո՛ր եւ է պատուհասէ, ո՛ր եւ է պատիժէ, ո՛ր եւ է սաստումէ, քանի որ իրենց մեղքերուն համար յարգարուած Քաւարանը՝ Նիւրնկա՛լ է ամէն մոլորած կոչնականի, ու իր քաւարար օրէնքները չե՛ն այնչափ խիստ՝ անաբեկելու համար իր ծոցին մէջ ապաստանողները:

Ի՞նչ բանէ երկնչիլ ուրեմն, հրաժարելու եւ խուսափելու համար սատանային տոռաշնորդած մեղանշական ճամբաներէն, եւ յանցանքով մը բռնուած ո՞ր մեղաւորը մնացեր է այդ ամենողորմած Քաւարանին մէջ, ճգնումի երկունքներ անցնելով հոն:

Անսահման ներողամտութեան ու դթասիրտ անյիշատելութեան այս Սկզբունքը զոր կը գործադրեն Քրիստոսի պաշտօնեաներն՝ քիչ մը շա՛տ անլայել շառլութիւնով, դժուա՞ր է տեսնել թէ, կը կանգնէ Քաջալերութեան պաշտպան կուռք մը՝ որուն կըրնան դիմել մեղքէն ետքը խեղճերնին անհանգիստ զգացող ամէ՛ն մոլորածներ, վստա՛հ արժանանալու անոր թողութեանը եւ քաւարար լա՛յն շնորհներուն:

Ահա՛ կրօնական կեանքի փլուզումին սկզբնապատճառը, կրօնքի հիմունքներուն քայքայումին նախատարերքը, որո՛նց վրայ պէտք է կեդրոնացնէ՝ կրօնական մարմինը՝ իր ուշադրութիւնը, եւ ո՛չ թէ երկրորդական ու կարծեցեալ շարժառիթներու, որոնց հասնելու ա՛յնչափ փութկոտ է, երբ պատասխանատուութեան բաժին մըն ալ իրեն չընալու յոխորտանքը ապահոված է կանուխէն:

Կրօնական բարեխիղճութիւն լայնամիտ հայեացքներ եւ դարուն ու քաղաքակրթութեան ոգիին համերաշխ ու այդ ոգիին պահանջումներէն իսկ ըզխող տեսութիւններու զանաջքները չե՛ն այնքան՝ ըստ պատնացող տարրերը եկեղեցիին ու Կրօնքին, ո՛րքան քաջալերիչ այն հովանաւորութիւնները եւ ներդրածիտ պաշտպանութիւնները՝ որոնք ասպետական վեհանձնութիւնով կը շառլութին ճշմարտագէտ դատադարտելի մեղանշանքներու մէջ բռնուող եկեղեցականներու, եղբայրական խղճամտութիւնով թաղուցանելու եւ պարտիկու համար այն արատները՝ որոնք եկեղեցիին ու Կրօնքին պատիւը կաղարտեն ու անոնց բարձրութիւնը կ'ստորնացնեն:

Կրօնքը եւ եկեղեցին կրժող ցեղին բոյնը հօդ է որ թաղչած է, եւ կրօնական իշխանութիւնը իր մատը ատո՛ր վրայ դնելով է որ

կրնայ ապահովել կանգուն ուսնովթար պահպանումը այն չէնքին, որուն անեղծ ու անխախտ մնալուն՝ ասնչափ նախանձախնդիր կը ձեռնայ, ամեն անգամ որ նոր իրագործուած աւանդութիւններու եւ նախապաշարութիւններու դէմ անսաստութեան ձայն մը կը բարձրանայ։

Քաջալերական ու պատուարներ չէ՛ այն հեշտադպեւ ինքնախաբէութիւնը՝ որուն համաձայն այդ Մարմինը գիտակցաբար աչք կը գոցէ եկեղեցիին ու կրօնքին աւերքը ի՛րապէս պատրաստող պատճառներուն, եւ զանոնք իրենց արմատաւորութիւն մէջ չվճաղներ, առիթը չտալու համար որ անոնք ծաղկին ու տարածեն իրենց թու նաւոր ազգեցութիւնը։

Որովհետեւ ի՞նչ բան պիտի կրնար աւելի զօրեղապէս վստնել զոյութիւնը եկեղեցիին ու կրօնքին, քան Քաջալերութեան այն բազինը, ուր իւրերեկալ մեծարաքններով կ'ընդունուին բոլոր սեռազրօժ կղերականներու զսասկարգը։

Եւ ի՞նչ բան աւելի սրտաբեկ ու եկեղեցիին ու կրօնքին զոյութեանը սպառնացող՝ քան այս ապօրինութիւններուն զգուանքովը լեցուած ժողովուրդին ուժացումը այն մեծ միւլթարութեանէն ու ապաստանէն՝ որ իր եկեղեցին ու կրօնքն է։

Ապօրինութիւններուն, դայթակղութիւններուն եւ անբարոյութիւններուն օրինակները չհասան, ու կրօնական այն Մարմինը՝ որուն իրաւասութեանը կ'իյնայ եւ որուն կոչումն է սանձ մը դնել առնց ու մեղանշողները զգաստութեան հրաւիրել, արժանի պատիժներու ենթարկելով դանոնք, որպէսզի հոսանքը կտաի եւ ուրիշներ չքաջալերուին իրենց նախընթացներէն, այդ Մարմինը՝ պարտազանց անստորերութեան մը մէջ, լուս. մնաց, չարաչար վրիպեցաւ իր գերին մէջ, կամ ճարտար հնարամտութեամբ մը քողարկելէ վարդադոյլներովը ծածկեց ու պարտկեց իրեն ներկայացող ո՛ր եւ է, բայց ո՛ր եւ է ապօրինութիւն, խղճամտօրէն անհետացնելով զայն իր առատաբաշխ թողութեան խանձարուրքին ծալքերուն մէջ։

Մէկը բան մը քրաւ, կրօնական ժողովը չլսեց, կամ լսեց, ուրիշ մը ուրիշ ապօրինութեան մը մէջ բանուեցաւ՝ անտեսեց, ուրիշ մը յարուցած գայթակղութեանը անագին դայրոյթի պատճառ եղաւ՝ ներեց, միայն ցոյցի համար՝ երբեմն խեղճուկ տէրտէրի մը կամ տկար ու անկար եկեղեցականի մը վրայ փորձելով սրտմտութեան ու զոյութեան իր ուժը։

Զրկատեան կոխեց անցաւ ամենը հսկայ փաստերով վստեռացուած մեղքի մը մէջ իր զլուխը զօճ տալով յանդապարտութեանը։ Ապահովաբար կօչկակարին պարկեշտ ու ամէն հիացումի արժանի պատուաւոր կ'լինը՝ փարգապետին քրիստոնէականի տղաւոր խրատներուն համար չէ՛ր որ դանակը չարժեց անոր զլխուն։ Կասկած չիլիայ, սոսոր համոզուած է նաեւ՝ կրօնական վերին Մարմինը, իր

մօտէն կատարած ու շօշափելի հետազօտութիւններով, բան մը որուն ապացոյց է մինչեւ այսօր հերքումի ո՛րեւէ ձայն մը՝ չբարձրացնելը։ Եւ սակայն, Չլղատեան լայնքին — երկայնքին ճօրճբաւով կը պտտի, տաաջութնէ աւելի սիգապանձ զգեստաւորութեամբ, կուսակրօնական (?) փակեղը գլուխը, ու առջինէ՛ն փառաւոր ու երկայն մօրսփութ, իբր թէ բա՛ն մը ըրած չըլլար։ Եւ թերեւս վաղը, առաջնորդական պաշտօնի մըն ալ զրկուի, հանդիսաւոր փառաւորութեան մէջ։

Խնդիրը Չլղատեանի վրայ չէ՛, այլ Սկզբունքի՛ն։ Չլղատեան ամբողջ պատկերն է Սկզբունքի մը՝ որուն նուիրուելու տկարութիւնը նուիրագործած է կրօնական ժողովրդ, եւ որուն ո՛ր չափ վնասակար ըլլալը պէտք չի կայ հաստատելու հոս անգամ մըն ալ։

Հետաքրքրութիւնով սպասեցինք տեսնելու համար թէ՛ ի՞նչ պիտի ըլլայ իր ձեւակառուութիւնը, ապէ՛ս՝ ակնկալելով սիփաբար տնօրինութիւն մը, որ, վերջապէս, գո՛նէ այս անգամ, չպիտի ուշանար, կը մտածուէր ու կ'ակնկալուէր։ Բա՛ն մը չեղաւ սակայն։ Ապշեցուցիչ եւ յուսահատական է այս անտարբերութիւնը։

Երբ Կորիւն վարդապետ տէրաւր իրար անցան, խաչը հանելու համար զայն, եւ քիչ մնաց որ բանադրանքի մըն ալ արժանացնէին զինքը։ Ո՛ր մնացին այդ փութկոտութիւնները եւ իրարանցումները՝ այն դայիակզութեան առջեւ՝ որ քար հանեց իր նախորդներուն։ Ինչո՞վ կարելի է մեկնել այս չնաչխարհիկ հակասութիւնը։

Այն մարդիկը՝ որոնց կ'ուղղուին այսօրեանկ դիտողութիւնները՝ միամիտ գանգատ մը ունին շրթունքնուն ծայրը թէ՛ լրագրութիւնը եւ գրողները չեն յոգնիր գիրենք՝ ու իրենց ընթացքը քննադատելէ։ Եւ անոնք կ'օրօրեն ինքզինքնին սա՛՛ ինքնամիտար գոհունակութեամբ թէ՛ իրենք իրաւունք ունին, իրենցն է ճշմարտութեան եւ ուղղամտութեան լսածինը, բայց ուրիշներ, զուրաւն, չեն տեսներ իրերու ներքին գոյնը ու կը սխալին իրենց դատաստանին մէջ։

Երջանի՛կ ինքնախաբէութիւն՝ որուն ամանձնաշնորհումը իրենք միայն ունին բարեբաղդաբար։

Չլղատեանի գործէն տարբեր ի՞նչ բան պէտք էր տեղի ունենալ, որպէսզի կրօնական գործերու հսկողութեանը գլուխ գտնուող եւ ամէն իրաւասութեան ձեռնհաս Մարմինը ցնցուէր ու իր գոյութիւնը եւ իրաւունքներու պաշտպանութեան նախանձախնդրութիւնը հաստատէր։

Իր ըրածը, մինչեւ հիմա, եւ ամէն ասիւթներու մէջ, «Թողութեան շնորհում» մը, գլխաւորաբար «Արձակում» մը, վերջապէ՛ «Ողորմացի . . . » մըն է, որ մեղքերու բազմացումէն ուրիշ ոչինչի՛ կը ծառայէ, եւ որուն կոչումը Գրիստոսի պաշտօնեաները պէտք չէին ա՛յնչափ եղծել, զայն առատօրէն շտալելով ա՛յ ու ձախ։

ԵՆՈՎԲ ԱՐՄԵՆ

Լ Ր Ա Ք Ա Ղ

ՄԵՐ ԱՆՔԱՆԻՔԸ

✱ Քաղ. ժողովն իր անգամներէ ոմանց բազակայութեան և այլոց հրամարման պատճառաւ կանոնաւոր նիստեր չկազմեր քանի մը շաբաթէ ի վեր:

✱ Գաւառ ժողովոյ կողմէ ընտրուած Յանձնաժողովը իր առաջին նիստը պիտի ընէր անցեալ Զորքըշաբթի իրիկուն, բայց մեծամասնութիւն չունենալով անցեալ կիրակի իր առաջին նիստը կազմեց:

✱ Կրթութեան ընկերութեան Մանկապարտէզի աղքատ աշակերտաց համար տարբուած երեկոյթը տեղի ունեցաւ անցեալ կիրակի երեկոյն, նախ Մանուկներու և ապա մեծերու պարով: Մանրամասնութիւնք յաջորդ թիւով:

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

✱ Հրատարակուեցաւ Ս. Լուս. Ազգ. Հիւանդանոցի երկամեայ տնօրէնարար, շրջան 1903 Յունվար 16 - 1904 Դեկտ. 31, որուն մէջ համառօտիւ պարզուած են Հոգաբարձութեան կողմէ ի. գործ զրուած ինչ ինչ կարգադրութիւններ և բարեփոխումներ՝ առողջապահական, շինուածական, խնայողական և այլ տեսակէտներով, նոյնպէս քանի մը տողով ցոյց տրուած է թէ ուսկի՞ց և ի՞նչ պարագաներու մէջ կ'գոյնայ Հիւանդանոցի պիւտճէին շահութեանական բացը: Տնօրէնարարին վերջը կցուած է նոյն երկամեայ շրջանի մատակարարութեան հաշուեցոյցը որու մուտքին կողմը կ'տեսնուի 458,730.75 զրշ. ի գումարը՝ գոյացած գանազան հասոյթի աղբիւրներէ, իսկ ելքին կողմը աչքի կը զարնեն հետեւեալ ծախքերը. ուտեստիդէնի և վառելիքի համար 298,678 50, դեղորէից համար 70,837 50 պաշտօնէից թոշակ 94,832 50, նորոգութեանց՝ 33,488 25, ևն: Ընդհանուր հաշուեկշռին մէջ գանազաններու պարտք նշանակուած է 92,320 50 զրշ., իսկ պահանջքի գումարն է 20,009, որու վրայ աւելցած է նաև պատրաստ իրեղէններու արժէքը 33,586, երկամեայ շրջանի մէջ Հիւանդանոցի բուն

բացը եղած է 37,289 75: Նոյն շրջանին մէջ գանազան ազգերէ արու և էջ խնամուած հիւանդներու թիւն է 1545 որոնցմէ 1367ը առողջացած և մեկնած են, 130ը մեռած և 48ը խնամուելու վրայ, առնցմէ՝ զատ երկու տարւուան մէջ ոտքի վրայ խնամուած են՝ աչքի, գանազան վէրքերով և ներքին հիւանդներ՝ թիւով 2199:

ԱՍՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

✱ Անցեալ ամսոյ 19ին Հինգշաբթի օր Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյն մէջ կատարուած է Գայս. Պալատան Թարգմաններէն Վսեմ. Արամ Ատիլ Պէյի հարսանեաց հանդէսը Թր. Արշալոյս Ե. Փափազեանի հետ կնքահայրութեամբ Վսեմ. Զարեհ Տիկպէր էֆ. ի: Սոյն հարսանեկան շքեղ հանդէսին նախագահած է Ս. Պատրիարք Հայրն, իրեն յառուկ պերճախօսութեամբ ի վեր հանած է Վսեմ. Ատիլ Պէյի և Թր. Փափազեանի ընտիր ձիրքերը: Ներկայ գտնուած են Պետական բարձրատիման անձնաւորութիւններ, Խմբագրութիւնս իր խնդակցութիւնները կը ներկայէ Տէր և Տիկին Արամ Ատիլ Պէյի ու Պոյաճեան և Փափազեան բնտանեաց:

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

✱ Անցեալ Զորքըշաբթի քաղաքս ժամանեցին Տէր և Տիկին Տիգրան Իվլիքեան Մանչեսթրէ:

ՄՆԵՆՈՒՄ

✱ Բժշկութիւն Թր. Ներկարարեան անցեալ Հինգշաբթի օր մեկնեցաւ քաղաքէս դէպի Մայրաքաղաք ուր իր անձնական գործերը կարգադրելէ յետոյ պիտի վերադառնայ Իզմիր:

ԳՐԱԿԱՆ ՆՈՒՐԱՏՈՒՌՈՒԹԻՒՆ

✱ Շնորհալոյութեամբ կ'արձանագրենք գրասէր անձի մը նուէրը, տարեկան Ա. Մամուլ մը Այնթապի Ազնեական Վարժարանի:

Խմբագիր - Տնօրէն Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ ՈՐԴԻ

✱ Տպագրութիւն Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ ՈՐԴԻ

ՅԱԶՈՐԴ ԹԻԻՈՎ

Գ. ՊՈՒՊԼԻ
ԶԻՖԹԷ ՍԱՐԱՅ

Յ. ԱԼՓԻԱՐ
Կ. ՆԱԽԱՍԱՐԴ

Լ. Ա. ՊԱԼՈՒՍԶ

(LA BALOISE)

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԳԳԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՊԱԼ [ԶՈՒԻՑՆԵՐԻՍ]

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆԿ

Ընկերութիւնս հրդեհի դէմ կապահովէ ամեն տեսակ շէնքեր, անշարժ կալուածներ, գործարաններ, կարասիք, ապրանքներ ևն.

ԼԱՊԱԼՈՒՍԶ իր յաճախորդներուն կապահովէ այն ամեն առաւելութիւնները որք ուրիշ պարտաւոր ընկերութեանց կողմէ կընծայուն հասարակութեան:

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ՝

ԺԻԻԼ ԷԿԼԻ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԶՄԻՆԻՅՑ

Գրասենեակները կը գտնուին Մախատան մօտ, Բարսիլին վրայ:

ՆՈՐԹ-ԶԷՐՆ

(NORTHERN)

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՅ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Իզմիրի Գործակալութիւն հաստատուած 1864էն ի վեր

Դրամադրուի ընկերութեան Լ. Ս. 3,000,000

Տարեկան հատոյթ » 1,600,000

Պահստի գումար » 6,673,000

Ընկերութիւնս նպաստաւոր պայմաններով կապահովագրէ անշարժ կալուածներ, գործարաններ, ամեն տեսակ ապրանքներ ևն. ևն.

Տեղեկութեանց համար դիմել առ՝

ՃԷՅՄՍ ՀԱԹԳԷՆՍՕՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԵԶՄԻՐԻ ԵՒ ՓՈԹՐԱՍԻՅՑ

Ճղանկաց քաղ. հասած Սրբուրդունեկի

GRANDS MAGASINS

DE LA RUE FRANÇOISE — MARSE

P. XENOPOULO & C.

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԷՔ ՖՐԱՆՍԱՑ ԹԱՂԻ

Բ. ՔՆԵՆՕՔՈՒԼՕ ԵՒ ԸՆԴ

ՆԵՐԿԱՅԻՍ ՄԷԶ

Պարսնանդեսի եւ երեկոյրի մագոռաւներ
Հովանարներ, ձեռնոցներ, ծաղիկներ
Հասկերներ, շաւիկներ, բողկաւներ:

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՔ

Կ. Պօլիս	— Տիար ԱՐԻՍ ՖԻՆՃԱՆՃԵԱՆ
Աղեմաւորիա	— » ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՂԱԶԻԿԵԱՆ
Ամասիա	— » ԳԱԼՈՒՍՑ ԿԻՒԼՊԵՆԿԵԱՆ
Ալեքսանդր	— Արժ. ԳԱՐԵԳԻՆ ՔԷՅ. Խ. ՊՈՂԱՐԵԱՆ
Ատաբազար	— Տիար ՅԱԿՈՔ ԶԱՄՍԱՐԵԱՆ
Ատանա	— » ՕԶԱՆ ԽՆՏԱՄԵԱՆ
Գաւիթ	— ԲՈՒԲԵՆ ՅԾՊՐԵԱՆ
Երզնկա	— Արժ. ՂԵՒՈՆԴ ԿՐԴ. ՊԷՔԱՐԵԱՆ
Երուսաղեմ	— Տիար ԵՐՈՒԱՆԴ Ց. ԱԶԱՐԵԱՆ
Էրզրում	— » ԿԱՐԱՊԵՏ ՀԱՄԱՐՁՈՒՄԵԱՆ
Էսփրնէ	— ԵՐՈՂ ՀԱՆՆԵՍ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ
Թոգար	— » ԳՐԻԳՈՐ ԱՇՃԵԱՆ
Իզմիր	— » ՀԱՅՅԵԱԿ ՌԻՂՈՐԼԵԱՆ
Կեսարիա	— » ՆՇԱՆ ՕԶԱՆԵԱՆ
Կիւսսոն	— » ԳԱՔՐԻԷԼ ԽԱՆՃԵԱՆ
Հալեպ	— » ՅԱԿՈՔ Ց. ՆՇԱՆԵԱՆ
Մ. Ագիգ	— » ԽՈՍՐՈՎ ՔԷՇԵՆԵԱՆ
Մոսթրիա	— » ԱՐՏԱՇԷՍ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ
Մալիարա	— » ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՔԷՕԼԵՆԵԱՆ
Մալմիսա	— » ՍԻՄՈՆ Ց. ԶԱՔՐԵԱՆ
Մանչարեղ	— » ՀԱՅԿ ԽԱՆԴԱՄՈՒՐԵԱՆ
Մարգուսն	— » ՍԱՐԳԻՍ ՍԻՄԷՕՆԵԱՆ
Մերսին	— » ԱՐՄԵՆԱԿ ԱՐՁՈՒՄԱՆԵԱՆ
Շ. Գարամիսար	— » ԿԱՐԱՊԵՏ ԿԷԼԻՊՈԼԵԱՆ
Պանարմու	— » ՏԻԳՐԱՆ ՊԱՂՏԻԿԵԱՆ
Ռօմօսթո	— » ԵՐՈՒԱՆԴ ԹՈԳԱԹԼԵԱՆ
Սամսոն	— » Կ. ԳԱՔԻԿԵԱՆ
Սիւրապիա	— » ԿԱՀՐԱՄ ՏԻՐԱՑՈՒՐԵԱՆ
Տիարպէիք	
Տրապիզոն	